

Lukiolaisraportti 2023

Tutkimus lukiolaisten suhtautumisesta
ja hakeutumisesta jatko-opintoihin

Mikä lukiolaisraportti?

Tutkimuksen tiedonkeruu toteutettiin sähköisellä kyselylomakkeella **lokamarraskuussa 2022**.

Tutkimuksen kyselylinkki lähetettiin lukioiden opinto-ohjaajille, jotka välittivät sen eteenpäin opiskelijoilleen.

Lisäksi kyselyä jaettiin studentum.fi:n sosiaalisen median kanavissa ja sähköpostimarkkinoinnissa.

Tulosten tilastollinen virhemarginaali on 95 prosentin luottamusvälillä ± 2 %-yksikköä.

773
abiturienttia

2323
lukiolaista

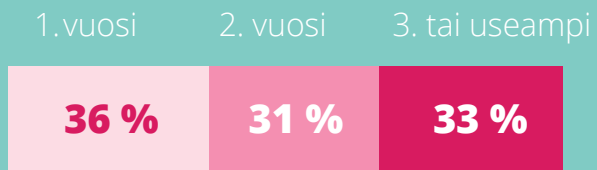
Pääsenkö edes sinne, minne haluaisin?

Jatko-opintoihin hakeminen aiheuttaa minussa suurta ahdistusta ja jännitystä.

Minusta on jännittävää ja mielenkiintoista tutustua jatko-opiskelupaikkoihin.

Kyselyn vastaajat

OPISKELUVUOSI

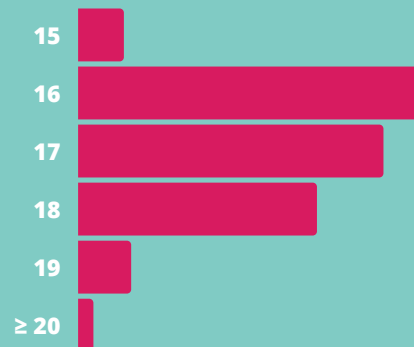
ÄIDINKIELI

suomi **92 %**
ruotsi **1 %**
Muu **6 %**

SUKUPUOLI

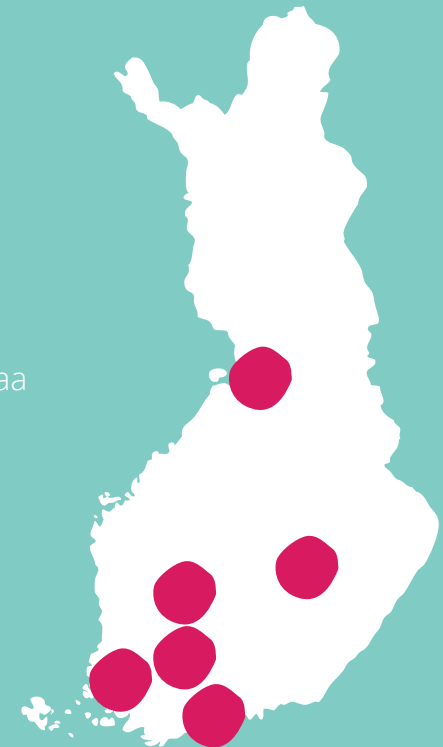
Nainen **65 %**
Mies **28 %**
Muu **4 %**

IKÄ

SIJAINTI

1. Uusimaa
2. Varsinais-Suomi
3. Pohjois- Pohjanmaa
4. Pirkanmaa
5. Kanta-Häme
6. Pohjois-Savo

5 tärppiä

1

Yli puolet lukiolaisista kokee jatko-opintoihin ja niihin hakeutumiseen liittyvää stressiä.

s. 20-23

2

Lukiolaiset saavat tietoa monen eri väylän ja kanavan kautta, joten monikanavainen näkyvyys kannattaa.

s. 7-8

3

Lukiolaiset kaipaavat paitsi selkeää ja saavutettavaa tietoa, myös konkreettisia esimerkkejä työelämästä.

s. 23

4

Lukiourakka koetaan kuormittavana ja moni haluaa pitää lukion jälkeen väli vuoden saadakseen hengähdystauon.

s. 17-19

5

Yhteiskunta ja media toitottavat sekä valinnan tärkeyttä että sen tekemisen vaikeutta, mikä lisää lukiolaisten kokemia paineita.

s. 23

Lukiolaisten arvot ja mielipiteet

54 % vastaajista sanoo onnellisuuden olevan heille tärkeintä, 43 % terveyden.

Kenen mielipiteet vaikuttavat lukiolaisiin?

1. Vanhempien
2. Ystävien
3. Opinto-ohjaajan
4. Opettajien
5. Somevaikuttajien

60 % vastaajista kertoo vanhempien mielipiteiden vaikuttavan heihin eniten.

9 % vastaajista sanoo omon mielipiteen vaikuttavan eniten, 24 % ystävien.

PSST!

Tiesitkö, että korkeakoulutuksen on useissa tutkimuksissa todettu periytyvän vanhemmilta lapsille?

Lähde: Tilastokeskus

Mihin järjestykseen lukiolaiset asettavat eri arvot?

1. Onnellisuus
2. Terveys
3. Turvallisuus
4. Koulutus
5. Varallisuus
6. Ympäristö

Pyysimme lukiolaisia laittamaan annetut vaihtoehdot tärkeysjärjestykseen.

Lukiolaisten arvot ja mielipiteet

Mitkä ovat tärkeimmät asiat opiskelupaikkaa valitessa?

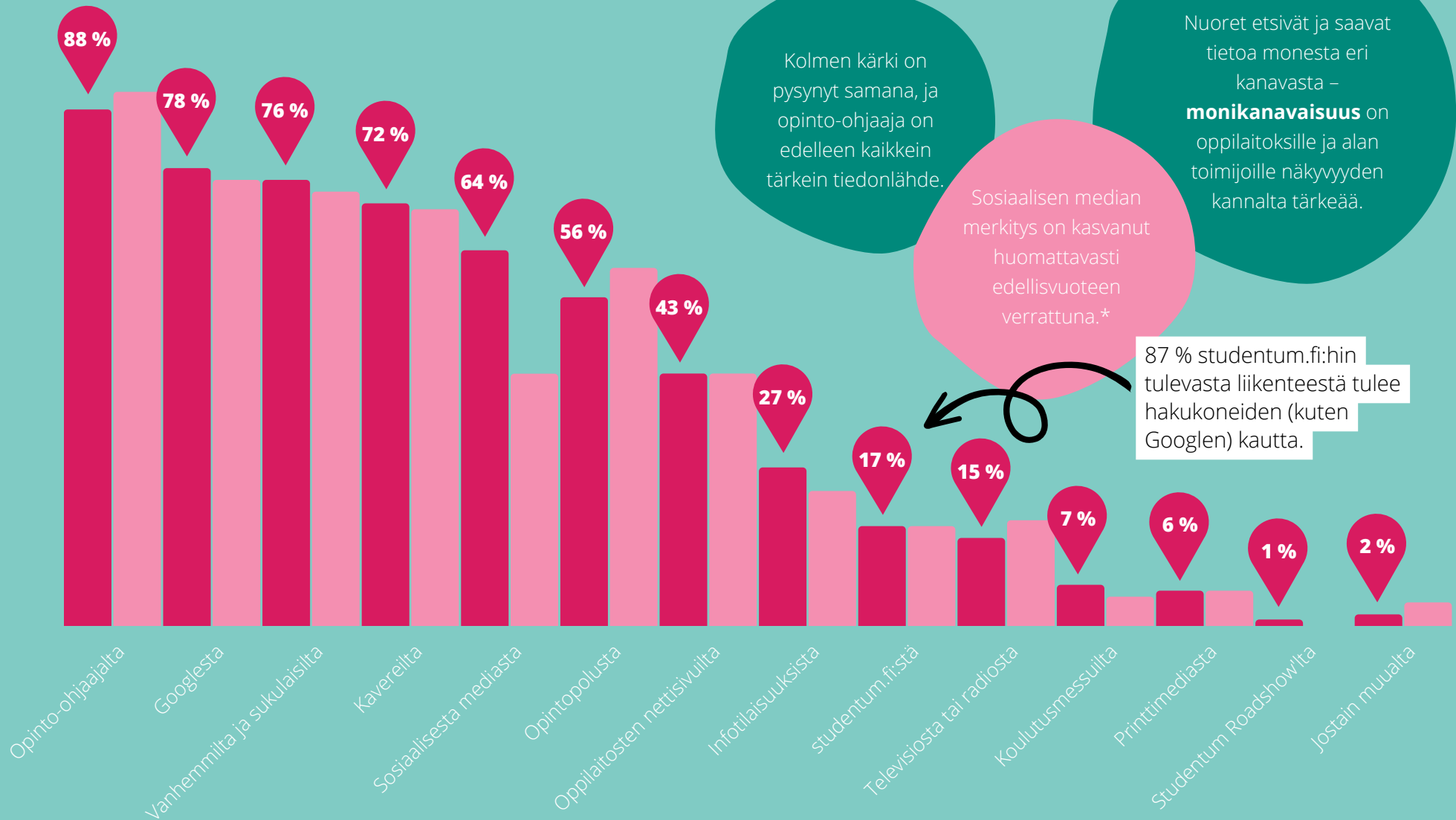
1. Kiinnostava opiskeluala
2. Alalla on hyvä työllisyystilanne
3. Alalla on hyvät palkat
4. Paikkakunta
5. Kaverit
6. Oppilaitoksen maine

74 % lukiolaisista sanoo, että kiinnostava opiskeluala on kaikkein tärkein asia.

Opiskeltavan alan työllisyystilanne ja palkkataso ovat oppilaitoksen paikkakuntaa tai mainetta tärkeämpiä vaikuttimia opiskelupaikkaa valitessa.

Mistä lukiolaiset saavat tietoa?

● Syksy 2022
● Syksy 2021

Kolmen kärki on pysynyt samana, ja opinto-ohjaaja on edelleen kaikkein tärkein tiedonlähde.

Nuoret etsivät ja saavat tietoa monesta eri kanavasta – **monikanavaisuus** on oppilaitoksille ja alan toimijoille näkyvyyden kannalta tärkeää.

Sosiaalisen median merkitys on kasvanut huomattavasti edellisvuoteen verrattuna.*

87 % studentum.fi:hin tulevasta liikenteestä tulee hakukoneiden (kuten Googlen) kautta.

*Aiempina vuosina on kysytty erikseen myös YouTube'n merkityksestä.

Mitkä tiedot ovat tärkeitä lisätietoa etsiessä?

86 %	Koulutuksen sisältö
86 %	Koulutuksen paikkakunta / sijainti
82 %	Hakijavaatimukset (esim. taustakoulutus, pääsykoetulos, keskiarvo)
74 %	Työllistymiseen liittyvät tiedot (esim. mitä työtä voit tehdä ja missä)
63 %	Koulutuksen hinta
60 %	Koulutuksen haku-aika
56 %	Koulutuksen alkamisaika
48 %	Hakemiseen liittyvä ohjeistus
39 %	Oppilaitoksen maine
24 %	Oppilaitoksen yhteystiedot
1 %	Jokin muu tieto*

*Tietoa opiskelijaelämästä, asumismahdollisuuksista ja ainejärjestöistä.

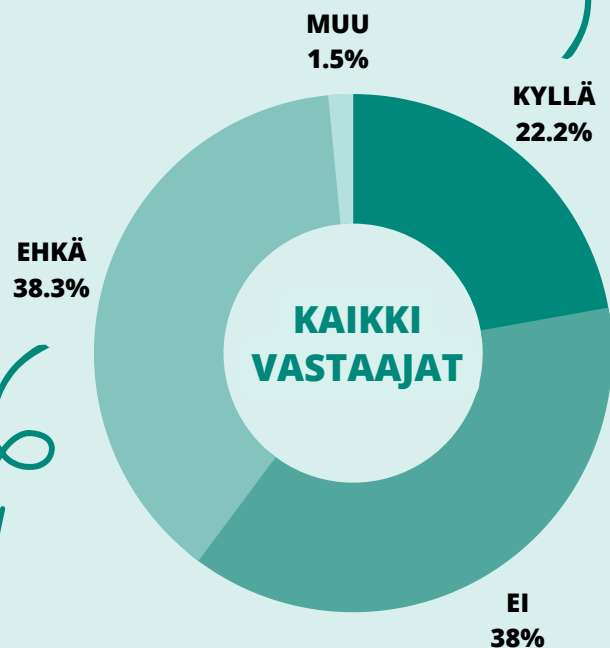
*Opiskelijoiden kokemukset!

*Jatkokoulutusmahdollisuudet

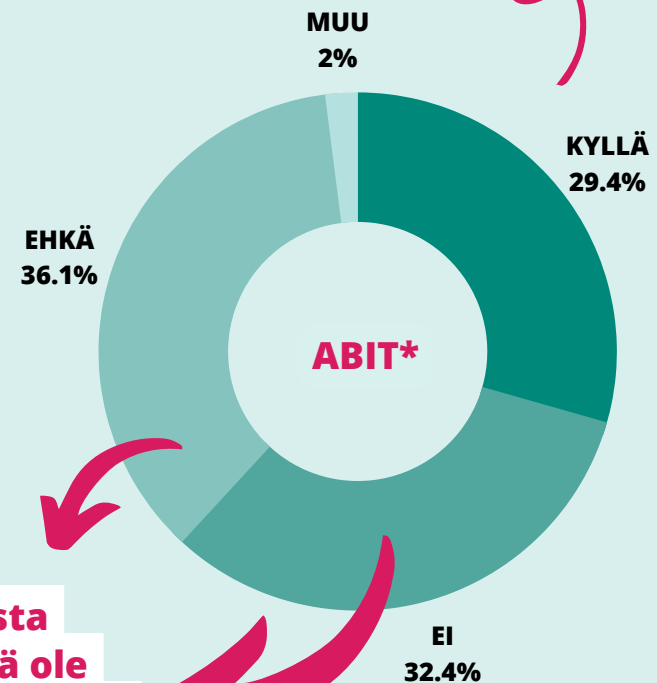
Kuinka moni tietää, minne aikoo hakea?

Vajaa neljännes lukiolaisista tietää, mihin aikoo hakea opiskelemaan lukion jälkeen.

Monelle hakukohde on vielä epävarma.

Abit tietävät keskivertolukiolaista paremmin, mihin aikovat hakea.

Kaksi kolmesta abista ei vielä ole varma, mihin aikoo hakea.

*Tässä yhteenvedossa kolmannen tai useamman vuoden opiskelijat on laskettu abeiksi.

Miten hyvin lukiolaiset tuntevat oppilaitokset?

● Syksy 2022
● Syksy 2021

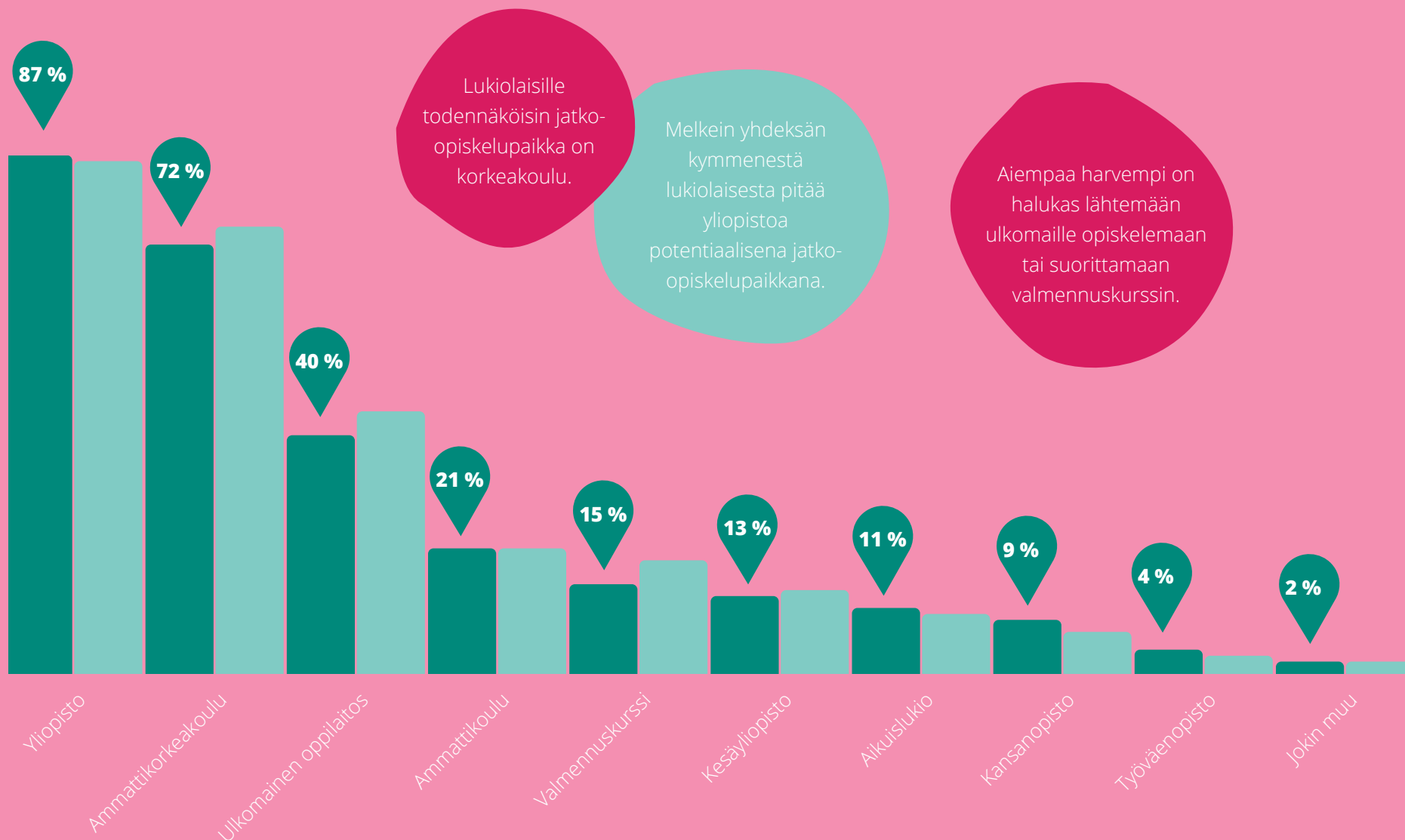
Miten hyvin abit tuntevat oppilaitokset?

Abit
Lukiolaiset

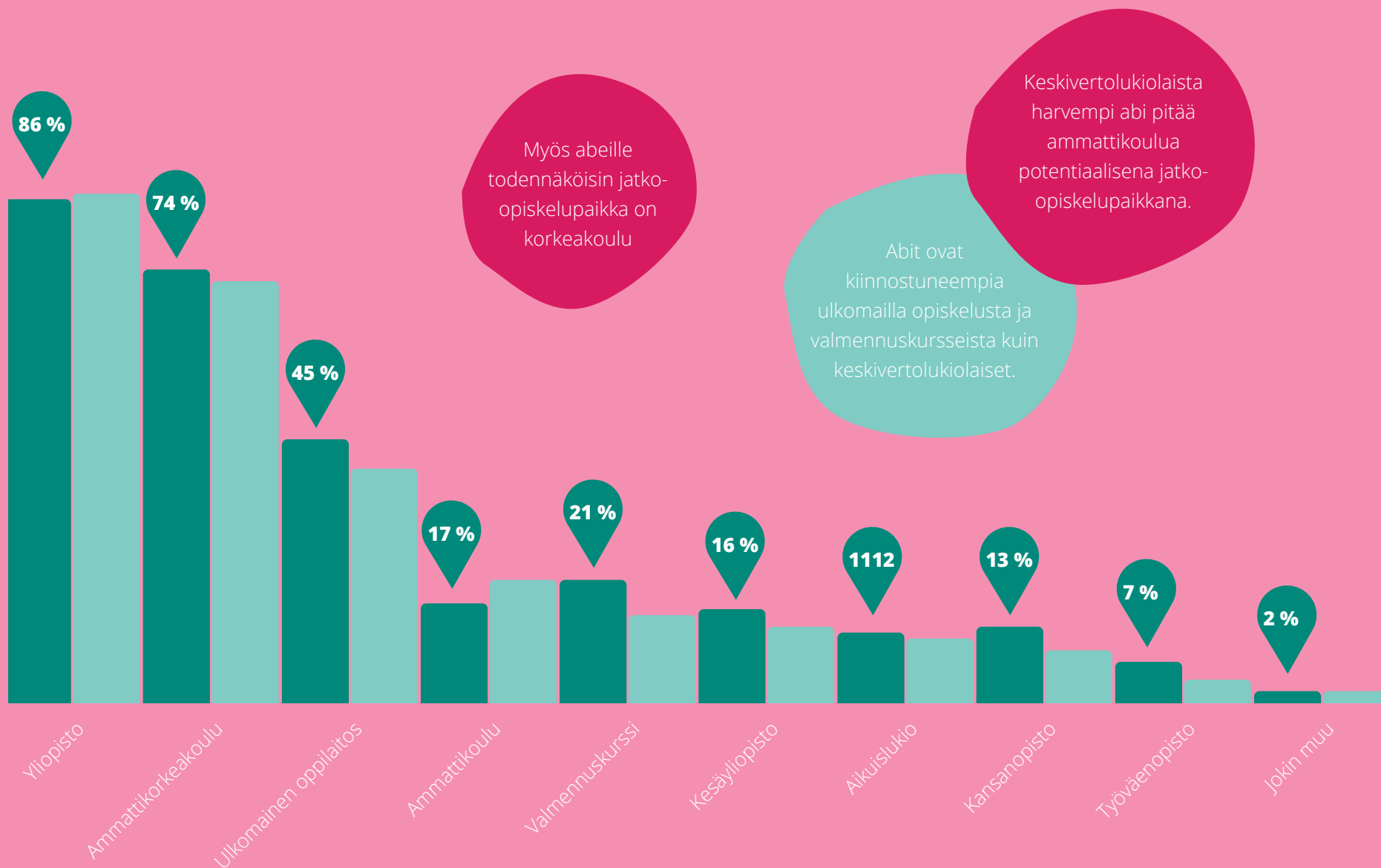
Missä lukiolaiset voivat kuvitella opiskelevansa?

Syksy 2022
Syksy 2021

Missä abit voivat kuvitella opiskelevansa?

● Abit
● Lukiolaiset

Sukupuolierot

PSST!

Tiesitkö, että OECD:n tutkimuksen mukaan suomalaisten nuorten koulutustaso on laskenut aiemmasta?

Suomessa on myös vähemmän työkäisiä korkeakoulutettuja kuin aiemmin, ja korkeakoulutettuja miehiä on vähemmän kuin naisia.

Lähde: OECD

Naisopiskelijat tuntevat vaihtoehdot keskimäärin miehiä paremmin.

He myös voivat kuvitella itsensä todennäköisemmin opiskelemassa eri oppilaitoksissa.

Tuen ja valmennuskurssien tarve

Moniko lukiolainen tarvitsee tai luulee tarvitsevänsä apua (esim. valmennuskurssi, tukiopetus) ylioppilaskirjoituksiin valmistautuessa?

21 % KYLLÄ

26 % EN

31 % EHKÄ

22 % EN TIEDÄ VIELÄ

Naisista **23 %** kertoo uskovansa, että tarvitsee apua yo-kirjoituksiin valmistautuessa.

Miehistä selvästi vähemmän, **13 %**, kertoi uskovansa, että tarvitsee yo-kirjoituksiin valmistautuessa apua.

Moniko mielii vaihtoon?

Lukiolaisista noin puolet haluaa/aikoo tai ehkä haluaa/ aikoo lähteä vaihtoon lukion tai myöhempien opintojen aikana. Vajaa kolmannes sanoo, ettei halua/aio vaihtoon. Vastanneista vain reilu 3 % on jo ollut vaihdossa lukio-opintojensa aikana.

19 % KYLLÄ
31 % EHKÄ
30 % EN
20 % EN TIEDÄ VIELÄ

Into lähteä vaihtoon on pysynyt suhteellisen samalla tasolla ennen ja jälkeen koronarajoitusten.

	2021	2020	2019
	19 %	18 %	21 %
	33 %	33 %	32 %
	27 %	29 %	27 %
	20 %	20 %	20 %

Naispuolisista vastaajista 21 % sanoo aikovansa lähteä vaihtoon, miespuolisista 11 %. Ehkä-vaihtoehtoon vastasi naisista 32 %, miehistä 30 %.

Moniko aikoo pitää välivuoden? 1/2

Aiempaa useampi lukiolainen aikoo pitää välivuoden ja aiempaa harvempi on jatkamassa suoraan jatko-opintoihin.

Vuoden 2021 syksyllä 43 % sanoi jatkavansa suoraan jatko-opintoihin, syksyllä 2022 vain 33 %. Vuonna 2020 luku oli 43 % ja syksyllä 2019 48 %.

Muutokset korkeakoulujen valintamenetelmissä ovat voineet omalta osaltaan vaikuttaa siihen, että kuormittavan lukion jälkeen kaivataan selkeää hengähdystaukoa.

Moni myös tuntuu haluavan pitää kiinni ensikertalaisuudestaan, kunnes on varma hakukohteestaan.

2022

2021

33 %

43 %

lukiolaisista aikoo jatkaa lukion jälkeen suoraan jatko-opintoihin.

48 %

41 %

vastaajista ei ole vielä varma, aikooko pitää välivuoden.

20 %

16 %

lukiolaisista sanoo, että ei aio jatkaa suoraan lukion jälkeen jatko-opintoihin.

36 %

40 %

abeista aikoo jatkaa lukion jälkeen suoraan jatko-opintoihin.

36 %

36 %

abeista ei ole vielä varma, aikooko pitää välivuoden.

29 %

24 %

abeista sanoo, että ei aio jatkaa suoraan lukion jälkeen jatko-opintoihin.

Moniko aikoo pitää välivuoden? 2/2

Näistä luvuista on suodatettu pois kaikki vastaajat, jotka kertoivat pitävänsä välivuoden armeijan tai siviilipalveluksen johdosta:

- 43 %** lukiolaisista aikoo jatkaa lukion jälkeen suoraan jatko-opintoihin.
- 43 %** vastaajista ei ole vielä varma, aikooko pitää välivuoden.
- 14 %** lukiolaisista sanoo, että ei aio jatkaa suoraan lukion jälkeen jatko-opintoihin.
- 46 %** abeista aikoo jatkaa lukion jälkeen suoraan jatko-opintoihin.
- 32 %** abeista ei ole vielä varma, aikooko pitää välivuoden.
- 22 %** abeista sanoo, että ei aio jatkaa suoraan lukion jälkeen jatko-opintoihin.

2021	2020	2019
54 %	60 %	63 %
38 %	34 %	26 %
9 %	6 %	5 %
50 %	60 %	64 %
35 %	32 %	25 %
14 %	9 %	11 %

Kun toteutimme lukiolaiskyselyn ensimmäistä kertaa syksyllä 2019, 63 % lukiolaisista kertoi suuntaavansa suoraan jatko-opintoihin.

Viime syksynä (2022) enää 43 % kertoi jatkavansa suoraan jatko-opintoihin

Mitä välivuoden aikana aiotaan tehdä?

- 79 % **Töitä**
- 46 % **Valmistautua pääsykokeeseen**
- 41 % **Matkustaa ulkomaille**
- 36 % **Mennä armeijaan tai siviilipalvelukseen**
- 31 % **Opiskella**
- 20 % **En tiedä vielä**
- 4 % **Jotain muuta***

Miespuolisista vastaajista 81 % aikoo pitää välivuoden armeijan tai siviilipalveluksen takia.

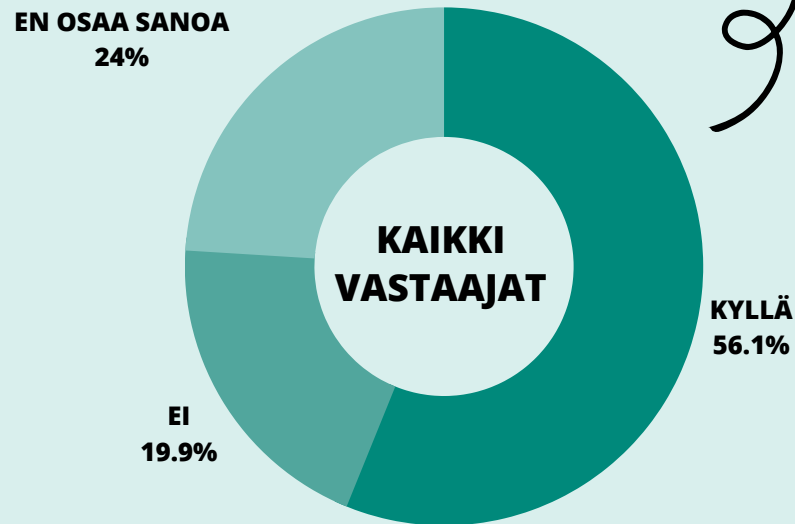
*Aion urheilla.

*Aion levätä.

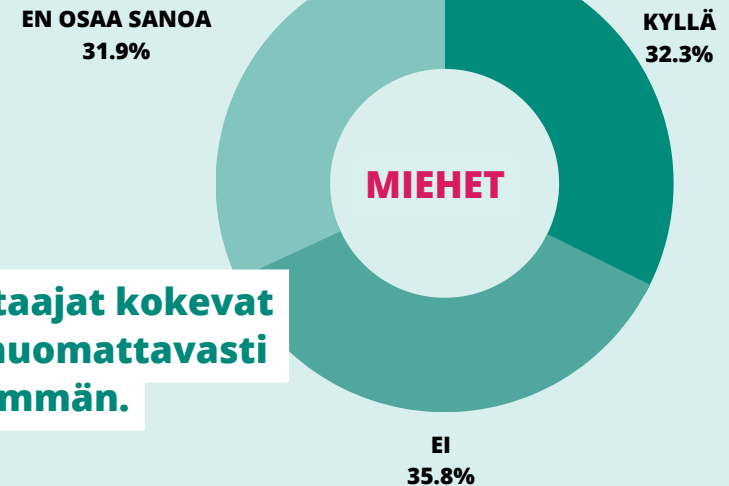
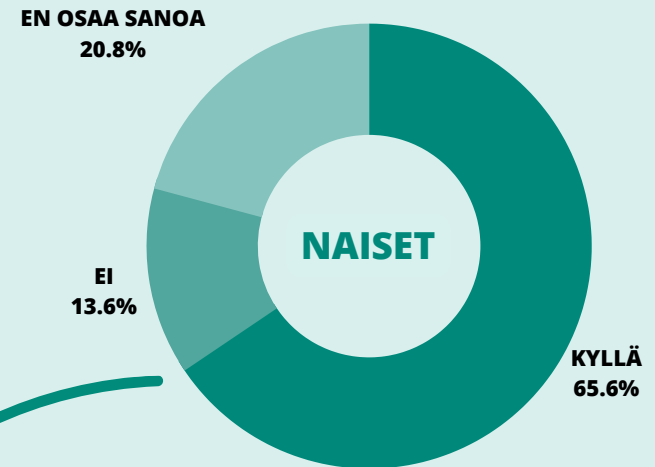
*Aion mennä au pairiksi.

Stressaavatko lukiolaiset?

Väittämä: Opiskelupaikan valitseminen ja hakeminen aiheuttaa minulle stressiä.

Reilusti yli puolet lukiolaisista stressaa asiaa.

Naispuoliset vastaajat kokevat asiasta stressiä huomattavasti miespuolisia enemmän.

Mikä lukiolaisia stressaa?

Kolmen kärki on sama kuin aiempina vuosina, mutta oman osaamisen riittäminen on noussut ykköseksi ohi valintakokeiden.

TOP 3 stressinaihetta

1. Oman osaamisen riittäminen
2. Valintakokeet
3. Sopivan opiskelupaikan löytäminen

	Kaikki	Naiset	Miehet
Oman osaamisen riittäminen	69 %	77 %	48 %
Valintakokeet	67 %	75 %	47 %
Sopivan opiskelupaikan löytäminen	64 %	70 %	49 %
Raha-asiat	61 %	67 %	46 %
Hakeminen	54 %	59 %	41 %
Työllistyminen	52 %	55 %	41 %
Uusien ystävien saaminen	48 %	54 %	33 %
Uudelle paikkakunnalle muuttaminen	44 %	50 %	33 %
Ei mikään edellisistä	5 %	2 %	12 %
Jokin muu syy	4 %	4 %	3 %

Naiset stressaavat eri vaihtoehtoja miehiä enemmän.

Miesten isoin huolenaihe on sopivan opiskelupaikan löytäminen.

Mikä lukiolaisia stressaa?

Halveksuvatko läheiseni alanvalintaani?

Oma mielenterveys kaiken muutoksen ja paineen keskellä.

Ei tiedä mitä haluaa tehdä tulevaisuudessa, mitä opiskella ja mihin sitten mahdollisuus työllistyä.

Selviääkö koulunkäynnistä ja töistä opintojen ohella?

Fyysisyys jatko-opiskeluvaihtoehtoissa.

Missä sukupuoli-identiteettini otetaan huomioon?

Oppilaitoksen opetuksen taso.

Mikä lievittäisi stressiä ja ahdistusta?

Nuoret toivovat erityisesti, että tietoa eri vaihtoehdoista olisi saatavilla **helposti** ja **selkeässä muodossa**. He toivovat myös, että **oppilaitosten sivuilla olisi helpompaa navigoida** ja löytää etsimänsä.

Nuoret toivovat myös saavansa **tukea** ja **vertaistukea** valintojen ja päätösten hetkillä – niin opolta, lähipiiriltä kuin yhteiskunnaltakin.

Jännittävän hetken äärellä apua olisi myös siitä, että **koulutusalan valitsemiseen liittyviä paineita laskettaisiin** ja että **uudelleenkouluttautumisen** ja täydennyskouluttautumisen polkuja tuotaisiin paremmin esille.

Työelämästä kaivataan konkretiaa: **mihin työtehtäviin koulutuksesta voi päätyä** ja mikä on alan työllistymistilanne?

Osa myös toivoo **helpotusta tiukkaan valintaseulaan** ja **lisää opiskelupaikkoja** korkeakouluihin.

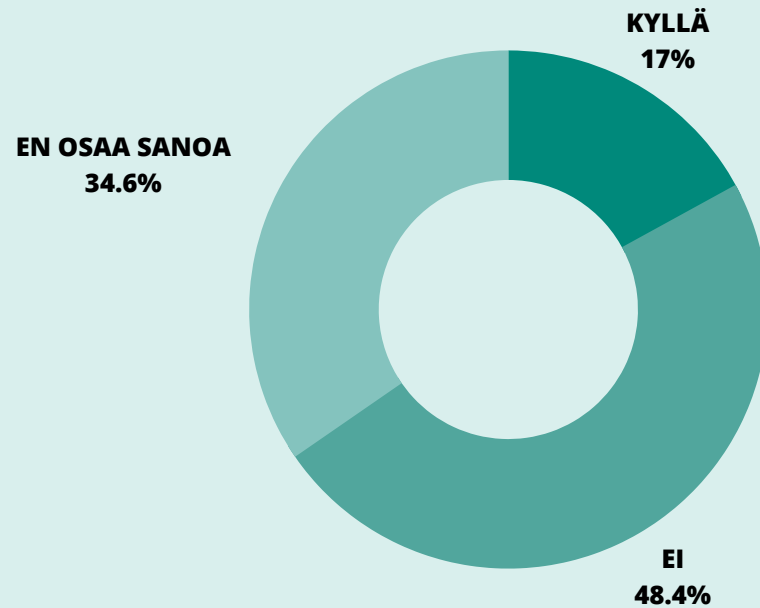
Parasta olisi lista kaikista mahdollisista aloista ja työtehtävistä ja sen analysoiminen opinto-ohjaajan tms. kanssa perinpohjaisesti.

Toivoisin, että hakemisesta tulisi inhimillisempää. Kukaan ei kuole, vaikka ei pääsisikään opiskelemaan ja ainahan voi hakea uudelleen.

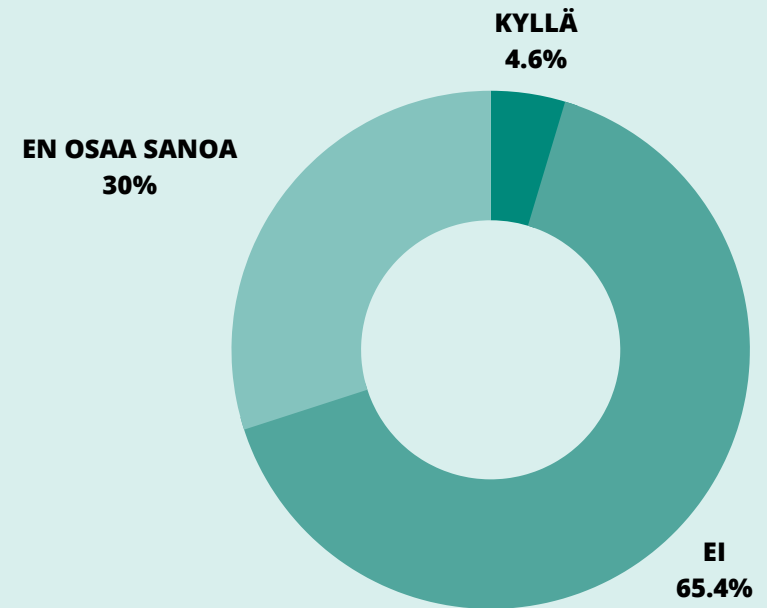

Onko maailmantilanne vaikuttanut hakemiseen?

Onko maailmantilanne vaikuttanut siihen, MITÄ ALAA aiot hakea opiskelemaan?

Onko maailmantilanne vaikuttanut siihen, MILLOIN aiot hakea opiskelemaan?

Onko maailmantilanne vaikuttanut hakemiseen?

Maailmassa on ollut viime vuosina käynnissä monenlaista myllerrystä.

Muutokset ja maailmantilanne ovat vaikuttaneet osan nuorista hakukohteisiin.

Inflaatio on ollut suurin alanvalintaan vaikuttava tekijä, ilmastohätätila toiseksi suurin.

Onko joku seuraavista asioista vaikuttanut siihen, MITÄ ALAA aiot hakea opiskelemaan? Valitse kaikki, jotka ovat.

17 %	Inflaatio
13 %	Ilmastohätätila
11 %	Koronaviruspandemia
10 %	Korkojen nousu
8 %	Ukrainan sota
4 %	Muu
66 %	Ei mikään näistä

Onko joku seuraavista asioista vaikuttanut siihen, MILLOIN aiot hakea jatko-opintoihin? Valitse kaikki, jotka ovat.

7 %	Inflaatio
4 %	Korkojen nousu
4 %	Koronaviruspandemia
2 %	Ukrainan sota
2 %	Ilmastohätätila
4 %	Muu
86 %	Ei mikään näistä

Miten hyvin lukiolaiset tuntevat eri osaamisalueet?

Kaikki	Naiset	Miehet	
83 %	89 %	67 %	Sosiaaliset taidot
82 %	82 %	81 %	Ongelmanratkaisutaidot
78 %	84 %	65 %	Vuorovaikutustaidot
77 %	78 %	74 %	Kriittinen ajattelu
77 %	80 %	67 %	Luovuus
66 %	70 %	53 %	Kestävä kehitys (esim. kiertotalous, vähähiilisyys)
62 %	62 %	65 %	Myynti
58 %	58 %	57 %	Ihmisten johtaminen
55 %	63 %	33 %	Tunneäly
52 %	50 %	57 %	Tekoäly
50 %	47 %	55 %	Tietoturva
40 %	36 %	50 %	Liiketoiminnan kehittäminen
35 %	34 %	39 %	Projektinhallinta
21 %	21 %	17 %	Palveluorientoituneisuus

Vaikuttaa siltä, että naiset tuntevat eri osaamisalueet keskimäärin miehiä paremmin.

Miehet tuntevat osaamisalueista naisia paremmin myynnin, tekoälyn, tietoturvan, liiketoiminnan kehittämisen sekä projektinhallinnan.

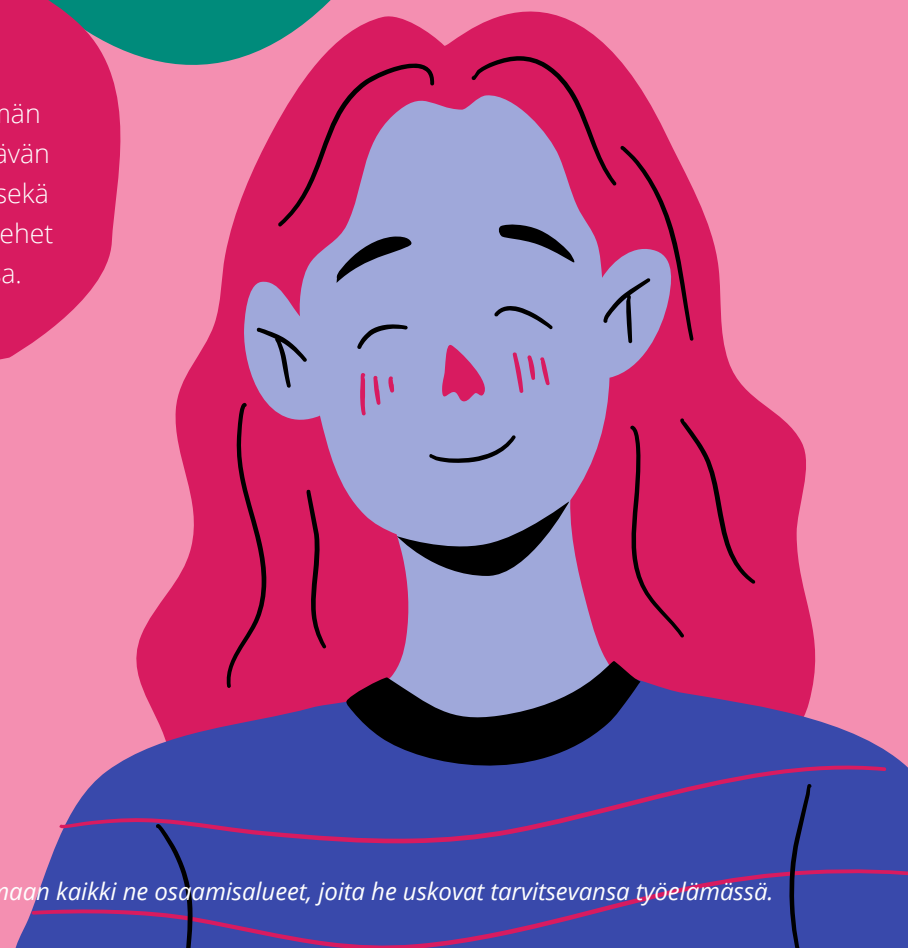
Pyysimme lukiolaisia valitsemaan kaikki heille tutut osaamisalueet.

Mitä osaamisalueita lukiolaiset uskovat tarvitsevansa työelämässä?

Kaikki	Naiset	Miehet	
88 %	93 %	77 %	Sosiaaliset taidot
86 %	88 %	81 %	Ongelmanratkaisutaidot
84 %	88 %	73 %	Vuorovaikutustaidot
78 %	81 %	73 %	Kriittinen ajattelu
70 %	70 %	68 %	Luovuus
55 %	63 %	37 %	Tunneäly
50 %	49 %	56 %	Ihmisten johtaminen
49 %	46 %	55 %	Projektinhallinta
47 %	52 %	35 %	Kestävä kehitys (esim. kiertotalous, vähähiilisyys)
42 %	40 %	45 %	Tietoturva
40 %	37 %	48 %	Myynti
34 %	31 %	44 %	Liiketoiminnan kehittäminen
30 %	27 %	35 %	Tekoäly
21 %	22 %	18 %	Palveluorientoituneisuus

Nuoret uskovat tarvitsevansa erityisesti sosiaalisia taitoja, ongelmanratkaisutaitoja, vuorovaikutustaitoja sekä kriittistä ajattelukykyä.

Naiset uskovat tarvitsevansa huomattavasti enemmän sosiaalisia taitoja, kestävän kehityksen osaamista sekä tunneälyä kuin mitä miehet uskovat tarvitsevansa.

Mitä ajatuksia jatko-opintoihin hakeutuminen herättää?

Tavallaan odotan innolla, että pääsisin toivottavasti opiskelemaan minua oikeasti kiinnostavaa alaa ja asioita, mutta toisaalta se aiheuttaa kauhistusta, koska en tiedä onko se sittenkään minulle sopivaa ja pärjäänkö alan opinnoissa. Se aiheuttaa epävarmuutta ja saa kyseenalaistamaan, että uskaltaako lähteä edes hakemaan.

Samaan aikaan kauhistunut täysin uudesta elämästä ja innoissaan uusista kokemuksista. Välivuoden aikana paineet varmasti kasvavat, nyt vielä ei hirveää stressiä, kun sisäänpääsyä en toivo. Prosessi vaikuttaa hieman monimutkaiselta, mutta eiköhän siitä selvitä.

Koen paineita. Tuntuu, että valinta on jotenkin elämää mullistava. Kuitenkin totuus on se, että monet työelämässä olevat eivät tee sitä, mihin he aluksi lähtivät. Tuntuu siis, että paineita kasataan nuorten harteille turhaan, koska koko elämähän tässä on aikaa opiskella ja löytää se oma juttu.

Se, että jatko-opintoihin hakeutumista mahdollisimman pian lukion jälkeen pidetään itsestänselvyytenä. Entä jos en halua opiskella ennen kuin tiedän, mitä ja miksi opiskelen? Siinä voi mennä paljonkin aikaa, ja olen vasta nuori. Haluaisin nauttia nuoruudestani, mutta nyt olen jatkuvasti ahdistunut ja panikoin pienimmästäkin vastoinkäymisestä.

Avoimet vastaukset teemoittain

Jatko-opintoihin liittyy paljon stressin, epävarmuuden ja riittämättömyden tunteita.

Moni on kuitenkin innoissaan tulevista opinnoista ja niiden tuomista elämänmuutoksista.

-
- 36 % Stressi / ahdistus**
  - 26 % Innostus tulevasta / positiiviset fiilikset / hyvä jännitys**
  - 24 % Pelko / jännitys**
  - 20 % Muu (esim. paineet, rahahuolet, mielenterveys)**
  - 19 % Epävarmuus omasta osaamisesta / riittämättömyys**
  - 13 % Valinnanvaikeus / ei riittävästi tietoa / en tiedä mihin hakea**

Jaottelimme saamamme avoimet vastaukset eri teemojen alle. Yksittäinen vastaus on voitu jaotella yhteen tai useampaan eri teemaan kuuluvaksi.

Haluatko tietää lisää?

Ota yhteyttä:

emma.niemi@studentum.fi